

Historische buitenplaats Eyckenlust

Visie op instandhouding en versterking

26 augustus 2008

Jhr. Ir. J.F.W. de Jong van Beek en Donk
Mw. Mr G.H. Lindenberg

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	1
2	GESCHIEDENIS	2
3	HUIDIGE SITUATIE	6
3.1	<i>Algemeen.....</i>	<i>6</i>
3.2	<i>Eigendom .....</i>	<i>7</i>
3.3	<i>Cultuurhistorische waarde: rijksmonument complex historische buitenplaats.....</i>	<i>7</i>
3.4	<i>Gebouwen .....</i>	<i>9</i>
3.5	<i>Park .....</i>	<i>9</i>
3.6	<i>Landbouw.....</i>	<i>10</i>
3.7	<i>Bos, natuur en landschap.....</i>	<i>10</i>
3.8	<i>De Aa en de Zuid-Willemsvaart .....</i>	<i>10</i>
3.9	<i>Abiotische omstandigheden .....</i>	<i>11</i>
4	MAATSCHAPPELIJKE WAARDEN EN KWALITEITEN.....	12
5	DOELSTELLING	13
5.1	<i>Doelstelling.....</i>	<i>13</i>
5.2	<i>Wettelijke borging .....</i>	<i>14</i>
6	ONDERHOUD EN PROJECTEN.....	15
6.1	<i>Inleiding.....</i>	<i>15</i>
6.2	<i>Voorbeelden van zorg aan park .....</i>	<i>15</i>
6.3	<i>Voorbeelden van zorg aan gebouwen.....</i>	<i>16</i>
6.4	<i>Projecten ter instandhouding en versterking.....</i>	<i>16</i>
7	PROJECT ‘Instandhouding door ondersteuning planologie’	17
7.1	<i>Inleiding.....</i>	<i>17</i>
7.2	<i>Bestemmingsplan.....</i>	<i>17</i>
7.3	<i>Dubbelbestemming .....</i>	<i>17</i>
8	PROJECT ‘Versterking door herstel van gebouwen’	19
8.1	<i>Inleiding.....</i>	<i>19</i>
8.2	<i>Historisch perspectief.....</i>	<i>19</i>

8.3	<i>Huidig perspectief</i>	22
8.4	<i>Visie op herstel</i>	23
8.4.1	Locatie en inrichting erf.....	23
8.4.2	Ontsluiting Eyckenlust en versterking Groene Long Laarbeek	26
8.4.3	Identiteitsdrager	27
8.4.4	Benaming tot hoeve ‘Boort Vier’	27
8.4.5	Afmetingen en uiterlijk	28
8.4.6	Hergebruik van oude materialen.....	29
8.4.7	Opwaardering van lanenstelsel.....	29
9	TOEKOMSTVISIE	30
10	SAMENVATTING	31
11	GEBRUIKTE LITERATUUR	32
12	BIJLAGE 1 REDENGEVENDE OMSCHRIJVING	33
13	BIJLAGE II BODEMKAART	39
14	BIJLAGE III OVERHEIDSBELEID	40

1 INLEIDING

Ooit was Noord-Brabant rijk aan landgoederen en buitenplaatsen. Door allerlei omstandigheden zijn de meeste hiervan in de loop der tijden verloren gegaan. Dat we zuinig moeten zijn op water nog over is, daar zijn de meeste mensen het wel over eens. De meeste eigenaren van deze landgoederen en buitenplaatsen hebben de ambitie om hun landgoed cultuurhistorisch, ecologisch en landschappelijk in optimale vorm te houden en/of te brengen. Om dat te kunnen realiseren is continu aanpassing nodig aan de veranderende omstandigheden. Dit hebben de opeenvolgende generaties in der loop er eeuwen ook zo gedaan. Een landgoedversterkingsplan is een eigentijds en onmisbaar hulpmiddel daarbij, zowel voor de eigenaar zelf, als voor de omgeving, met name de betrokken overheden.

De provincie Noord-Brabant streeft naar een planmatig beheer van de particuliere landgoederen in deze provincie. In dit kader wordt het opstellen van toekomstvisies geëntameerd. Als gevolg van dit initiatief zijn er inmiddels 20 landgoedversterkingsplannen tot stand gekomen. De voorliggende 'Visie op instandhouding en versterking van historische buitenplaats Eyckenlust' is sterk gebaseerd op het landgoedversterkingsplan van Eyckenlust, dd 2003. Deze aanvullende beschrijving van de visie van de eigenaar bleek nodig, omdat anno 2008 een aantal projecten uit de eerste versie (2003) gerealiseerd zijn en er voor de komende jaren een aantal nieuwe projecten ter realisatie zijn bijgekomen. Voor deze visie zijn twee projecten geselecteerd. De keuze is op juist deze twee projecten gevallen, omdat ze zeer expliciet bijdragen aan de doelstelling van instandhouding en versterking van Eyckenlust en omdat er meerdere partijen bij de realisatie betrokken moeten worden.

Dit plan geeft dus de visie weer van de eigenaren van Eyckenlust en omvat de volgende onderdelen:

- de geschiedenis van het landgoed,
- een beschrijving van de huidige situatie
- de doelstelling van Eyckenlust
- twee projecten ter versterking van deze doelstelling.
- de toekomstvisie van Eyckenlust.
- In een bijlage: overheidsbeleid

De gemeente Laarbeek is een belangrijke partner in het vervolgtraject om de in deze visie beschreven twee projecten te realiseren. Continuering van de constructieve samenwerking zoals die nu al een aantal jaren bestaat, is hierbij essentieel. Een duurzaam, vitaal Eyckenlust is in ieders belang!

2 GESCHIEDENIS

De geschiedenis van Eyckenlust gaat terug tot de veertiende eeuw: het was een onderdeel van de heerlijkheid Beek en Donk die in 1392 werd uitgegeven. Er werd een kasteel gevestigd, destijds Treurenburg genaamd. Het werd gebouwd op een plek in het zandige beekdal bij een bocht in de rivier de Aa tussen de gehuchten Beek en Donk. Een plek die net hoog genoeg lag om bij hoog water niet onder te lopen en tegelijkertijd de mogelijkheid bood om via een eenvoudige aftakking van de rivier het noodzakelijke grachtenstelsel in stand te houden. Wanneer de eerste omgrachte bebouwing precies tot stand kwam, is niet bekend. Het poortgebouw is naar men aanneemt omstreeks 1500 gebouwd. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1598) is waarschijnlijk het kasteel ten prooi gevallen aan het oorlogsgeweld. Baron Philip van Leeftael liet het huis in 1658 weer opbouwen. De L-vormige vleugel van het huidige huis dateert vermoedelijk uit deze tijd. De naam Eyckenlust is ontstaan vanwege het vele eikenhout dat men er destijds aantrof.

Op 29 januari 1745 werd het doorverkocht aan de voorvader van de huidige eigenaren: Gerard de Jong. In 1831 werd zijn kleinzoon, mr. Johannes (1758-1846), in de adelstand verheven en kreeg de naam De Jong de toevoeging 'van Beek en Donk'. Deze Johannes liet het kasteel in 1812 verbouwen. Na het overlijden van Johannes in 1846 ging de buitenplaats over op één van zijn zoons, Jan Olphert de Jong van Beek en Donk, president van het provinciaal gerechtshof en lid van de Tweede Kamer. Via erfopvolging wordt Eyckenlust thans beheerd door zijn nazaten. Met andere woorden: de familie is al ruim twee en halve eeuw zeer verbonden met de buitenplaats. De huidige generatie ziet het dan ook als een erezaak de buitenplaats zo goed mogelijk te beheren, weliswaar zo veel mogelijk in de geest van de voorvaderen, maar met open oog voor het huidige tijdsgewricht.

De eerste gedetailleerde kaart van de buitenplaats is het kadastrale minuutplan uit 1832. De structuur die de huidige buitenplaats karakteriseert, was ook toen al aanwezig: de zeventiende-eeuwse lanenstructuur rond het omgrachte kasteelterrein.

Langs de westzijde van het kasteelterrein liep een buitengracht, die in het noorden aansloot op de binnengracht. In het zuiden sloot deze gracht via een sloot met enigszins slingerend verloop aan op de bovengenoemde rechthoekig vergraven gracht ten zuidoosten van de zijvleugel.

Het voorplein was bereikbaar via de huidige toegangsbrug ten westen van het huis. Voorbij de brug zijn op het binnenplein twee kleine gebouwen ingetekend, die de functie van tuinmanshuis hadden. Deze kleine gebouwen vormden één geheel met de poort, die niet expliciet is weergegeven. De kleine gebouwen zijn in of vlak voor 1870 afgebroken en er werd een nieuwe tuinmanswoning gebouwd (gedenksteen in gevel) vlak bij de poort. Naast het hoofdgebouw en de tuinmanswoningen bevond zich in de meest noordelijke punt van het terrein een (thee)koepel. Vanuit de theekoepel moet men een fraai uitzicht hebben gehad op het omringende landschap.

De ruimte tussen de koepel en de zuidoostelijk gelegen bebouwde zone was ingericht als tuin. Op de Topografische en Militaire kaart uit 1840 zijn aan deze kant van het terrein langs de gracht boom- en/of heestergroepen ingetekend, wat zou kunnen duiden op een tuinaanleg in landschappelijke stijl.

Impressie van het hoofdgebouw door Henri Knip

Op het terrein binnen de gracht bevonden zich de twee rechthoekige (vis)vijvers. Op een oude kaart is te zien dat bij de grootste van deze vijvers nog een gebouw heeft gestaan of dat men hiertoe plannen had. Mogelijk is dit het hoofdgebouw geweest. Tegenwoordig bestaat alleen de kleine vijver nog, de grote is in de tweede helft van de twintigste eeuw bewust gedempt. De ruimte achter het hoofdgebouw en de percelen ter weerszijden van de tuinmanswoningen worden op het minuutplan aangeduid als hof. Vermoedelijk waren de hoven ingericht als kleinere moestuinen (in verhouding tot de grote moestuin buiten de kasteelpoort), waar producten werden gekweekt voor dagelijks gebruik in de nabij gelegen keukens. Een dergelijke invulling stemt overeen met de topografische kaart van 1840 waar achter het huis een in tweeën gedeelde nutstuin is weergegeven.

De ruimte achter de poort en rond het hoofdgebouw functioneerde als erf. Op de kaart uit 1840 is tussen de poort (of waar deze vermoed moet worden) en het hoofdgebouw de nog bestaande lindelaan ingetekend. Aan de westzijde van het kasteelterrein was tussen binnen- en buitengracht een boomgaard of tuin gesitueerd, waarop in het zuiden een hof en een perceel met opgaande bomen aansloten.

Uiterst zuidelijk bevond zich buiten de buitengracht een hof met twee kleine huizen, mogelijk dienstwoningen. Deze woningen grensden in het zuidoosten aan een langgerekt perceel, dat evenwijdig liep aan het zuidoostelijke deel van de kasteelgracht en dat halverwege onderbroken werd door een rechthoekige vijver met eilandje.

De strook grond ten zuiden van de vijver wordt op het minuutplan aangeduid als gracht met eikenbomen en de strook ten noorden van de vijver als gracht met opgaande bomen. Het ging hier echter niet om een gracht, maar om een laan (Starreboslaan), die van boerderij Vogelenzang (Starreboslaan 2) ten noordoosten van het kasteelterrein naar het zuidwestelijk gelegen dorp Beek voerde.

Ter hoogte van Vogelenzang sloot de laan aan op de met bomen beplante Hannoversedreef. Vermoedelijk is de naamgeving van deze weg te danken aan het feit dat in 1748 Hannoverse troepen nabij het kasteel gelegen waren en dat de soldaten er van deze weg gebruik maakten om naar de marktplaats aan de Kapelstraat te komen.

Ten zuidoosten van het kasteelterrein lag een stuk grond dat in gebruik was als moestuin (noordoost) en weiland (zuidwest). Het werd aan drie zijden omsloten door water en aan de vierde zijde door de laan tussen Vogelenzang en het dorp. De moestuin en weide werden van de omringende landerijen afgeschermd door een strook hakhout, die langs de buitenzijde van vijver en gracht was aangeplant.

De hakhoutaanplant liep enkele tientallen meters evenwijdig aan de rivier de Aa.

Verondersteld moet worden dat hier een pad liep dat aan weerszijden met hakhout beplant was. Ook tegenwoordig loopt hier nog een pad. Ten noordoosten van de vijver bevond zich tussen de laan naar Vogelenzang en de Aa een perceel met opgaand geboomte.

Opvallend element op het minuutplan is de particuliere weg met opgaande bomen langs de noordoostelijke grens van het bebouwde terrein. Vermoedelijk was deze grillige, met bomen geplante eigen weg de oorspronkelijke toegangslaan tot de buitenplaats. Voorbij de afzonderlijk omgrachte ‘kasteelhoeve’ kruiste de eigen weg de Starreboslaan en ging aan de overzijde van deze laan verder als pad langs de Aa. Hoe de aansluiting tussen de eigen weg, annex toegangslaan en het omgrachte binnenterrein tot stand kwam is op de kaart niet aangegeven. Het is mogelijk dat de gracht oorspronkelijk op een andere plaats overbrugd werd dan tegenwoordig. Zo zou op de plaats van de huidige ‘kasteelhoeve’ in vroeger tijden een voorburcht gelegen kunnen hebben. De toegang tot het binnenterrein zou in dit geval aan de oostzijde gelegen kunnen hebben. Argumenten voor deze theorie zijn de omgrachting van de hoeve en de ‘eigen weg’ die bij de hoeve uitkomt. Een andere mogelijkheid is dat de tegenwoordige zijvleugel aanvankelijk deel heeft uitgemaakt van een voorburcht, waarbij de toegang aan de zuidzijde lag, ter hoogte van het vergraven deel van de gracht. Het eigenlijke kasteel zou dan ten noorden van de voorburcht gelegen kunnen hebben. Een dergelijke interpretatie strookt met de vorm van het grachtenstelsel. Indien deze theorie klopt zou de voorname aanleg van de Starreboslaan verklaard zijn, want dan heeft deze laan als toegangslaan gefungeerd en was de eerder besproken eigen weg vermoedelijk een secundaire toegangsweg. Het feit dat er in de tijd van Van Leeftael sprake was van een ‘hof met poorten’ duidt erop dat er een soort voorburcht aanwezig is geweest. Op basis van de gegevens die op dit moment beschikbaar zijn is één en ander echter niet met zekerheid vast te stellen.

De niet besproken gronden rond de omgrachte percelen waren in gebruik als bouwland, weiland of beplant met hakhout.

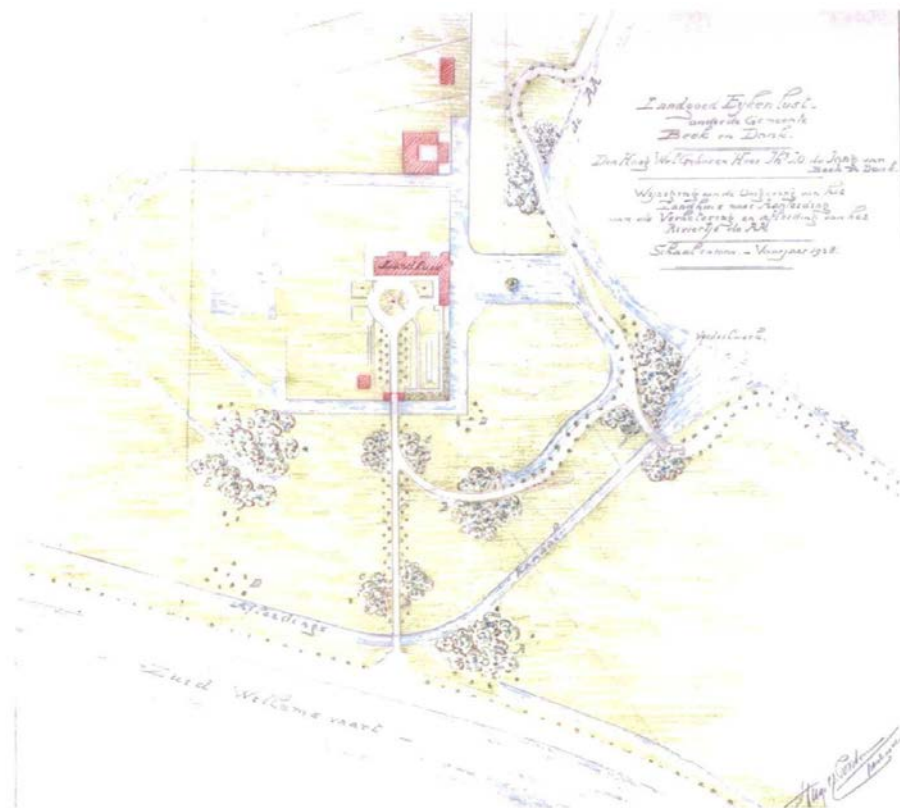
Het hoofdgebouw is rond 1870 verbouwd. Op het hoofdgebouw werden aan de zuidwestkant kantelen aangebracht. De huisjes aan weerszijden van het poortgebouw werden afgebroken en er werd een nieuw huis voor de tuinman gebouwd.

In 1976-1978 is het gebouw onder monumentenzorg gerestaureerd, waarbij de daken werken vernieuwd en de muren werden bijgewerkt. Tevens vond er een aanpassing plaats in classicistische stijl. Rond 1990 is de oude poort grondig gerestaureerd.

De loop van de Aa is volgens het minuutplan gewijzigd ten opzichte van de zeventiende- en achttiende-eeuwse situatie. Omstreeks 1800 werd de loop van de rivier de Aa genormaliseerd, waarna het kasteelterrein op de westelijke oever van de Aa lag en niet meer in een bocht op de oostelijke oever van de rivier.

De aanleg van de Zuid-Willemsvaart in 1826 moet een grote invloed op de buitenplaats hebben gehad. Hiertoe zijn waarschijnlijk vele percelen aan de buitenplaats onttrokken. Door de aanleg van de vaart en de bestrating van de parallelwegen (1843) tussen de dorpskern en de buitenplaats werd de onderlinge verbondenheid verbroken.

In 1929-1930 hebben waterwerken andermaal grote invloed gehad. Men voorzag de Aa van een afleidingskanaal op de Zuid-Willemsvaart. Dit afleidingskanaal loopt nu nog steeds door de buitenplaats heen. In verband hiermee werd de toegangslaan tot het kasteel verlegd en recht getrokken, waardoor de samenhang met het dorp verder verviel. De Aa zelf kreeg een zogenaamd verdeelwerk en werd verder genormaliseerd. De eiken, die vroeger langs een nu verdwenen bocht stonden, zijn nog te zien. In deze periode heeft de Jonkheer J.O. de Jong van Beek en Donk de bekende landschapsarchitect Hugo Poortman een ontwerp voor de aanleg laten opstellen. Dit plan is nog aanwezig in de archieven van Eyckenlust, maar slechts gedeeltelijk uitgevoerd.

Ontwerp door Hugo Poortman

3 HUIDIGE SITUATIE

3.1 Algemeen

Eyckenlust ligt ten noordoosten van het dorp Beek (zie kaart 1), dat nog niet zo lang geleden samen met het noordelijker gelegen Donk de gemeente Beek en Donk vormde. Sinds eind vorige eeuw is dit dorp onderdeel van de gemeente Laarbeek.

Het landgoed omvat 68 ha grond, waarvan 41 ha landbouwgrond, 22 ha park en bos en ca 5 ha overig terrein.

Het grootste deel van het terrein is sinds 2003 beschermd op grond van de Monumentenwet 1988 als complex historische buitenplaats (rijksmonument). Zie verder paragraaf 3.3

Het landgoed is sinds 1941 onder de Natuurschoonwet 1928 gerangschikt. Het terrein is onder bepaalde voorwaarden opengesteld voor publiek.

Terreintype kaart

3.2 Eigendom

Het eigendom is sinds 1924 ondergebracht in “Boek en Denk Exploitatiemaatschappij voor vaste en losse goederen N.V.” De toenmalige eigenaar Jonkheer J.O. de Jong van Beek en Donk heeft dit bewust gedaan om het landgoed als een geheel te bewaren en versnippering bij vererving tegen te gaan. In 1972 is de N.V. omgezet in een B.V.

Alle huidige aandeelhouders zijn nakomelingen van Gerard de Jong, die de buitenplaats in 1745 aankocht.

Het beheer wordt gevoerd door de B.V. Zij laat zich daarbij bijstaan door een gekwalificeerde, beëdigde rentmeester. Eyckenlust heeft zich aangesloten bij de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen. Deze stichting, een kenniscentrum op het gebied van historische buitenplaatsen, is in 1973 opgericht in samenspraak met zowel het ministerie van LNV en WVC (OCW), om het door de overheid gevoerde buitenplaatsenbeleid uit te voeren.

3.3 Cultuurhistorische waarde: rijksmonument complex historische buitenplaats

Op last van het toenmalige Ministerie van WVC is er eind vorige eeuw een programma historische buitenplaats gestart. Dit hield in dat aan de hand van een aantal strenge criteria een beperkt aantal buitenplaatsen werden geselecteerd, die als complex wettelijk beschermd moesten worden teneinde de bijzondere waarden voor het nageslacht te bewaren. De bescherming als complex historische buitenplaats betreft niet alleen de gebouwen. Het gaat om het ensemble, de samenstellende onderdelen van tuin- en parkaanleg tesamen met gebouwen. De tuin- en parkaanleg kan onderdelen omvatten als vijvers, waterpartijen, boompartijen, lanen, stenen elementen (zonnewijzers, beelden). Het doel van de Monumentenwet is om monumenten te behouden. De wettelijke bepalingen zijn erop gericht dat daarbij steeds het algemeen belang tegen het particuliere belang wordt afgewogen. Het is dus niet zo dat een beschermd monument niet meer mag worden veranderd, maar wel dat voor iedere wijziging een vergunning ingevolge de Monumentenwet 1988 dient te worden verkregen.

De buitenplaats Eyckenlust is door de Minister van OCW aangewezen als één van deze beschermenswaardige buitenplaatsen. In 2003 is dit middels inschrijving in het register als bedoeld in artikel 6 van de Monumentenwet 1988 geformaliseerd en vallen zowel terrein als gebouwen onder de bescherming van de Monumentenwet 1988. De juridische term is “complex historische buitenplaats”. De begrenzing van het beschermde terrein is met een bolletjeslijn exact aangegeven op een kadastrale kaart. Het complexnummer van Eyckenlust is 526167.

Volgens de redengevende omschrijving, opgesteld door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (thans rijksdienst voor archeologie, cultuurlandschappen en monumenten), is de buitenplaats Eyckenlust van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang vanwege:

- de ouderdom,
- de oorsprong als middeleeuws kasteelcomplex, waaraan het kasteleiland en het poortgebouw herinneren,
- de bewoningsgeschiedenis waarbij het goed vanaf 1745 tot op heden bezit is van één familie,
- de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

LEGENDA

- • • • Grens van het beschermde gebied.
- ① ½ ② De nummers op de kaart verwijzen naar de complex onderdelen.

TITELBLAD

Beeiken Donk		N.B.
Eyckenlust		
Kadastrale kaart		
Historische parken en buitengelassen		
Schaal	1 : 2000	
Datum	1998	
Auteur	1998	

Historische Buitenplaats Eyckenlust, 26 augustus 2008

3.4 Gebouwen

Binnen de gracht liggen het hoofdgebouw, de poort, de tuinmanswoning en het bijgebouw (voormalige fruitbewaarpplaats). Op de deuren en luiken van deze gebouwen zijn de op het familiewapen gebaseerde kleuren blauw en goud (weergegeven als okergeel), terug te vinden. Buiten de gracht liggen nog vijf gebouwen. Het betreft hier:

- de kasteelhoeve (carré-boerderij)
- een dienstwoning,
- een boerderij (langgevel),
- de Elisabethhoeve,
- een voormalige boerderij, tot voor kort in gebruik als stal

Alle gebouwen, met uitzondering van de Elisabethhoeve en de voormalige boerderij/stal, behoren tot het beschermde complex Eyckenlust en zijn daarmee rijksmonument.

De Elisabethhoeve (Gemertseweg) is nog relatief jong (gebouwd in 1935) en de voormalige boerderij/stal (Bosscheweg) heeft op dit moment onvoldoende aansluiting bij de buitenplaats door zijn huidige functie, uitstraling en staat van onderhoud.

Hoofdgebouw

3.5 Park

Het park is van belang vanwege de visuele samenhang tussen de verschillende onderdelen en vanwege de ouderdom. De structuur is gaaf bewaard gebleven. De onderdelen bestaan uit de karakteristieke gebouwen, de lanen, de waterpartijen, het eilandje, de visvijver, het voorplein, de bosschages, doorzichten e.d.

In het park rondom het kasteel binnen de gracht vinden we een aantal bijzondere boomsoorten. Onder andere een oude moerbeiboom, moerascyprus en een hickory (Canadese notenboom) zijn getuigen van het feit dat men indertijd mee heeft gedaan met de mode om exotische boomsoorten aan te planten.

Verder bevinden zich op het kasteelterrein een magnifieke monumentale bruine beuk en is de oprijlaan omgeven met linden van zo'n 160 jaar oud. Er zijn tamme kastanjabomen, walnotenbomen, fruitbomen en hazelaars te vinden.

Het onderhoud aan park gebeurt op basis van een beheersplan dat is opgesteld in samenwerking met de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen. Uitvoering geschiedt door IKL (Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen), Swinkels Tuinaanleg en Onderhoud en het Laarbeeks Landschap.

3.6 Landbouw

De landbouwgronden zijn momenteel in gebruik als grasland en voor maïsteelt. Enkele percelen zijn in de hobbysfeer in gebruik als schapenwei. Alle landbouwgronden zijn in pacht uitgegeven.

3.7 Bos, natuur en landschap

De potentieel natuurlijke vegetatie is vochtig zomereiken-berkenbos. Bomen die zich op de buitenplaats goed zouden kunnen ontwikkelen zijn: gewone es, gewone beuk, zoete kers, zwarte populier en ratelpopulier, boswilg, grauwe wilg, kraakwilg (alle soorten), zwarte els, zomereik, wintereik, haagbeuk en zomer- en winterlinde.

De bossen op Eyckenlust bestaan uit enkele percelen met gemengde houtsoorten, aangeplant tussen de 2 en 150 jaar geleden, waaronder veel eiken. Daarnaast is er een enkel perceel met populieren, aangeplant in de jaren 70 van de vorige eeuw. De natuurwaarde van het gebied wordt in hoge mate bepaald door de grote variatie en afwisseling in functies. Door de rust, stilte en de lage dynamiek van het gebruik hebben zich op Eyckenlust deze natuurwaarden veelzijdig ontwikkeld. De verspreid liggende bossen en bosschages zijn aantrekkelijk voor zangvogels, spechten, blauwe reigers, roofvogels en kleine zoogdieren. De kruidlaag is gevarieerd, al krijgen brandnetels en bramen als gevolg van de ammoniakuitstoot steeds meer de overhand. Het grachtenstelsel is habitat voor vele vissen, waterdiertjes, amfibieën, vogels en plantensoorten.

Het landschap is afwisselend open en dicht. Het biedt enkele fraaie doorzichten, die onlangs weer open zijn gemaakt. De karakteristieke bruggetjes over de overloop van de Aa zijn een markeringen in het landschap

3.8 De Aa en de Zuid-Willemsvaart

De Aa, in eigendom en beheer bij het Waterschap Aa en Maas, is een laaglandrivier die haar oorsprong vindt op de hooggelegen gronden bij Meijel in Limburg. De Aa en de Zuid-Willemsvaart staan op meerdere plaatsen in verbinding met elkaar. Zoals al eerder vermeld, is aan het einde van de jaren twintig van de twintigste eeuw een afleidingkanaal gegraven tussen de Aa en de Zuid-Willemsvaart in verband met overstromingen van Eyckenlust door de Aa. Vanwege een verbeterde afvoer van de Aa heeft het afleidingskanaal zijn functie als spuikanaal verloren. Om die reden is in 2001 in het afleidingskanaal een dam geplaatst. De gracht van Eyckenlust wordt gevoed met water uit de Zuid-Willemsvaart. Via de gracht stroomt er zodoende water van de Zuid-Willemsvaart naar de Aa. Aan de oostzijde van de brug in de Kasteellaan ligt een sifon onder het afleidingskanaal. Via de sloot tussen de oprijlaan en het perenlaantje stroomt er water naar de gracht. Het waterpeil van de Zuid-Willemsvaart schommelt rond de 15m + NAP. Langs de oostoever van de Zuid-Willemsvaart bevindt zich een met de hand te regelen afsluiter voor water toevoer. Afvoer geschiedt via een overstort die ervoor zorgt dat het waterpeil in de gracht constant is. Via het slotenstelsel watert de gracht vervolgens weer af in de Aa.

3.9 Abiotische omstandigheden

Het landgoed ligt in het beekdal van de Aa op afzettingen van de formatie van Singraven: afzettingen van zand, klei of veen uit het Holoceen (circa 10.000 jaar geleden). Op Eyckenlust heeft zich klei al dan niet vermengd met zand afgezet.

Eyckenlust heeft te maken met drie bodemsoorten (zie bijlage 2):

- Beekeerdgrond (kpZg21): leemarm en zwak lemig fijn zand met zavel- of kleidek van 15 tot 40 cm dik met een dunne of matig dikke minerale eerdlaag. Dit ligt in een wijde cirkel rondom hoofdgebouw plus gracht en langs de Aa.
- Hoge zwarte enkeerdgrond (zEZ21): lemig fijn zand met een zwarte minerale eerdlaag. Dit bevindt zich in het noordwestelijk deel van het landgoed en op twee plekken ten oosten van de Aa.
- Laarpodzolgrond (cHn21): leemarm en zwak lemig fijn zand met cultuurdek, matig dikke (30-50 cm) humushoudende bovengrond.

De bodem is deels geschikt en deels matig geschikt voor akkerbouw (inclusief maïs), deels geschikt, deels redelijk geschikt en deels matig geschikt voor weidebouw en deels geschikt en deels redelijk geschikt voor boomteelt.

De grondwatertrap op Eyckenlust varieert van III (de gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt 5 tot 25 cm onder het maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand ligt 90 tot 110 cm onder het maaiveld) tot VI (de gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt 40 tot 80 cm onder het maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand ligt meer dan 120 cm onder het maaiveld).

4 MAATSCHAPPELIJKE WAARDEN EN KWALITEITEN

Natinaal

Op nationaal niveau is het *algemeen belang* van de buitenplaats, te weten de cultuurhistorische, natuurlijke en landschappelijke waarden erkend en juridisch geformaliseerd middels de aanwijzing als beschermd complex historische buitenplaats Eyckenlust, zie 3.3.

Regionaal

De regionale maatschappelijke waarden die Eyckenlust levert zijn net zo aanzienlijk.

- **Cultuurhistorie.** Eyckenlust is een belangrijk onderdeel van de cultuurhistorische identiteit van het dorp Beek en Donk. De heemkundekring De Lange Vonder heeft hier al veel onderzoek naar gedaan, en hierover het één en ander gepubliceerd. Vervolgonderzoek is in volle gang, een uitgave in boekvorm wordt overwogen. Zeker is dat er al eeuwen lang een sterke band tussen het dorp en de buitenplaats bestaat.
- **Recreatie.** Eyckenlust vormt het voor de inwoners van het dorp een uitloopgebied. Wandelen, joggen, fietsen zijn mogelijkheden waar meer en meer gebruik van gemaakt wordt. Het terrein van de buitenplaats is immers gastvrij opengesteld voor publiek. Eyckenlust heeft medewerking verleend om de Laarbeekfietsroute over het terrein te laten lopen. Door de rust en sfeer - de eeuwen kijken als het ware op de bezoeker neer- heeft de buitenplaats een bijzondere belevingswaarde, die in het huidige digitale tijdsgewricht steeds zeldzamer wordt.
- **Ecologie.** Het gebied Eyckenlust is ecologisch van grote betekenis. Omdat het gebied eeuwenlang met rust is gelaten- er is bijvoorbeeld nauwelijks ruilverkaveling geweest en er is nauwelijks verkeer- heeft er zich een bijzondere flora en fauna kunnen handhaven. Diverse onderzoeken tonen dat aan. Het is een toevluchtsoord voor allerlei diersoorten. Het is dan ook als compensatiegebied aangewezen voor het verdwijnen van groene elementen door de aanleg van de provinciale weg.
- **Educatie.** Eyckenlust heeft een educatieve functie. Het IVN organiseert bijvoorbeeld in overleg met Eyckenlust regelmatig excursies op het terrein, voor zowel volwassenen als voor basisschoolgroepen. De buitenplaats verleent bijvoorbeeld ook medewerking aan de excursies bijvoorbeeld in het kader van de door o.a. de gemeente georganiseerde nationale dag van het park.

Het voornemen bestaat deze functies meer inhoud te geven en uit te bouwen.

5 DOELSTELLING

5.1 Doelstelling

Hoofddoelstelling van Eyckenlust is:

1. de instandhouding en versterking van de buitenplaats Eyckenlust als eenheid
2. die goed onderhouden is en waar mogelijk in oorspronkelijke staat wordt teruggebracht
3. waarbij natuurschoon, cultuurhistorie en de sfeer van rust bewaard blijven
4. waardoor haar sociale en maatschappelijke functie gehandhaafd en uitgebouwd wordt.

Hierdoor zullen ook de generaties na ons de bijzondere waarden en sfeer kunnen ervaren, die steeds zeldzamer worden gezien de maatschappelijke ontwikkelingen.

Met andere woorden: het ensemble van hoofdgebouw, poortgebouw, boerderijen, bosschages, landerijen, park, waterpartijen en lanen moet als zodanig in tact blijven. Weer anders gezegd: de cultuurhistorische identiteit van de buitenplaats is richtinggevend bij het beleid.

Versnippering en verkoop van onderdelen passen niet in de doelstelling, evenmin als het commercieel exploiteren en vermarkten van de buitenplaats. Dit brengt immers toenemend bezoek en verkeer en andere aanpassingen met zich mee, die de kwetsbare natuur en de aanleg onherstelbaar zullen aantasten.

In lijn hiermee heeft Eyckenlust geen winst oogmerk en besteedt dan ook alle beschikbare gelden aan het realiseren van bovengenoemde doelstellingen.

Hoofdgebouw en vijvergracht

5.2 Wettelijke borging

Bovengenoemde doelstelling van Eyckenlust wordt nog eens wettelijk gewaarborgd. De rangschikking onder de Natuurschoonwet brengt immers de eis tot instandhouding als landgoed met zich mee op straffe van herleving van fiscale claims. De bescherming van de Monumentenwet van gebouw en aanleg van het park zorgt ervoor dat er geen aantasting mag plaatsvinden (vergunningstelsel). Bovendien garandeert de herplantplicht uit de Boswet dat het bosareaal behouden blijft. De verplichtingen uit de Flora- en faunawet garanderen dat niet onnodig schade wordt toegebracht. De ligging in de Ecologische Hoofdstructuur houdt ongewenste ontwikkelingen tegen.

Monumentale lanenstelsel

6 ONDERHOUD EN PROJECTEN

6.1 Inleiding

Om de bovengenoemde doelstelling te behalen is veel inzet van alle betrokkenen nodig. Hierbij is echter vooral het volgende van belang: er dient een niet aflatende zorg besteed te worden aan de het onderhoud alle onderdelen van het landgoed, m. a.w zowel aan park als aan gebouwen. Zij vormen elk op zichzelf een onlosmakelijk onderdeel van de buitenplaats . Samen vormen zij meer dan de som der delen: namelijk de buitenplaats Eyckenlust. Het onderhoud aan het park geschiedt planmatig volgens een door de Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (Stichting PHB) opgesteld beheerplan. Het onderhoud aan de gebouwen geschiedt planmatig volgens een door gecertificeerd bedrijf opgesteld onderhoudsplan (VGO-keur = vastgoed onderhoudkeur). Vanaf 2006 is bovendien voor elk gebouw dat rijksmonument is, een periodiek instandhoudingplan van 6 jaar opgesteld dat goedgekeurd is door de Rijksdienst voor Archeologie, cultuurlandschappen en monumenten Dit alles ten behoeve van de instandhouding van Eyckenlust. De zorg is permanent en loopt uit de aard der zaak nooit ten einde.

6.2 Voorbeelden van zorg aan park

- In het voorjaar 2007 is het voorplein volledig gerestaureerd en in zijn oude glorie hersteld.
- In 2003/2004 is het project Restauratie kasteelgracht Eyckenlust uitgevoerd. De gracht is uitgebaggerd, het eiland in de vijver is hersteld en de oevers zijn gedeeltelijk voorzien van beschoeiing. Met dit project is het proces van verlanding een halt toegeroepen en voorkomen dat de gracht en alle daaraan verbonden flora en fauna verloren zou gaan.
- Tegelijkertijd zijn er maatregelen genomen om de waterkwaliteit van het grachtenstelsel te verbeteren. Er is nu een veel betere doorstroming, hetgeen de flora en fauna in de gracht ten goede komt.
- Een ander voorbeeld is het project Upgrading Eyckenlust, uitgevoerd in dezelfde periode. Met dit project is een oude laan hersteld, enkel nieuwe wandelpaden gerealiseerd en een productiebos vervangen door een natuurvriendelijk bos. Hierbij zijn overigens de waardevolle adviezen van het Laarbeeks Landschap en het Brabants Landschap opgevolgd.
- Rond 2001 is groot onderhoud gepleegd aan de karakteristieke, oude laaneiken om deze voor de toekomst te behouden en ten behoeve van de veiligheid van de wandelaars en fietsers.

De impressie van Knip als basis voor de restauratie van laan en voorplein

6.3 Voorbeelden van zorg aan gebouwen

- In 1978/79 heeft het hele hoofdgebouw onder toezicht van de Rijksdienst voor Monumentenzorg een grondige restauratiebeurt gehad, waarbij zelfs het dak vernieuwd werd.
- Begin jaren 90 van de vorige eeuw is de poort geheel gerestaureerd.
- Eind jaren 90 is aan de tuinmanswoning groot onderhoud gepleegd.
- In 2005 is de karakteristieke voormalige dienstwoning aan de Starreboslaan voor de ondergang behoed middels een volledige renovatie.

Gerestaureerde poort en tuinmanswoning

6.4 Projecten ter instandhouding en versterking

Op dit moment is er specifiek behoefte - ook weer ter bevordering van de instandhouding en versterking - aan de realisatie van een tweetal projecten. Deze worden respectievelijk in hoofdstuk 7 en 8 beschreven.

Het eerste project 'instandhouding ondersteund door planologie' betreft vastlegging van de status van rijksmonument van het terrein in het bestemmingsplan. Door de toewijzing van de status van monumentencomplex is naast de gebouwen nu ook het volledige terrein rijksmonument. Deze uitbreiding zou herkenbaar moeten worden in het bestemmingsplan.

Het tweede project 'Versterking door herstel van gebouwen' betreft het herstellen van de voormalige boerderij aan de Bosscheweg zodat het als onderdeel van Eyckenlust behouden blijft. Daaraan gekoppeld wordt de Hannoversedreef als belangrijke ontsluitingsweg van het landgoed in ere hersteld

7 PROJECT ‘Instandhouding door ondersteuning planologie’

7.1 Inleiding

Zoals hierboven al vermeld werd, is aan Eyckenlust een zodanig algemeen belang toegekend, dat ook het terrein in 2003 wettelijk beschermd werd als rijksmonument (complex historische buitenplaats) ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet.

Eyckenlust staat hier volledig achter. Het past immers volledig in haar doelstelling. Door het instandhoudingsregime van de Monumentenwet zullen er niet zomaar allerlei aantastingen van het terrein mogen plaatsvinden. Niet door de eigenaar, maar ook niet door derden bijvoorbeeld middels plannen tot nieuwbouw of aanleg infrastructuur.

De praktijk leert echter dat dergelijke status van een beschermd terrein in het dagelijks leven maar weinig bekendheid geniet. De Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen, het kenniscentrum op dit gebied, heeft de ervaring, dat hoewel de buitenplaatsterreinen wettelijk beschermd zijn, het vaak voorkomt dat er toch allerlei plannen op worden geprojecteerd. Gewoon omdat de plannen- en beleidsmakers niet tijdig op de hoogte waren van het feit dat het beschermd terrein betrof. Of omdat men zich er niet van bewust was van de cultuurhistorische waarde van het terrein, waardoor deze waarde niet of onvoldoende is meegewogen in de besluitvorming. Consequenties hiervan zouden kunnen zijn, dat bijvoorbeeld er dure plannen ontwikkeld worden die in een later stadium via een tijdrovende bezwaarprocedure weer aangepast moeten worden. Het kan ook zijn dat de waarden helemaal niet erkend worden en definitief verloren gaan. Van beide scenario's zijn genoeg voorbeelden van 'getroffen' buitenplaatsen te geven (op te vragen bij Stichting PHB). Eyckenlust is gezien deze voorbeelden van mening dat extra bescherming zeer wenselijk is. Door de grote vraag om nieuwbouw en behoefte aan bedrijvigheid wordt ook in Laarbeek de vraag om ruimte immers steeds groter. Transparantie en duidelijkheid is in ieders belang.

7.2 Bestemmingsplan

Eyckenlust wil zich bij deze dan ook sterk maken om de kans op aantasting van het beschermde landschap zoveel mogelijk te beperken door het complete monumentencomplex op te laten nemen in het bestemmingsplan. De Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen beveelt daartoe het volgende aan.

De gemeente Laarbeek zou de exacte begrenzing van de beschermde buitenplaatsen moeten opnemen op de kaart van het bestemmingsplan buitengebied en deze terreinen als zodanig moeten benoemen. Hiermee is dan voor een ieder tijdig duidelijk dat het om een wettelijk beschermd terrein gaat. In de voorschriften van het plan zouden nadere regels ter verduidelijking moeten worden opgenomen. De inspanning die Eyckenlust zich getroost om de buitenplaats in stand te houden krijgt hiermee waardering en erkenning in het bestemmingsplan.

7.3 Dubbelbestemming

Eyckenlust stelt voor een dubbelbestemming als beschermde buitenplaats in het bestemmingsplan. Aan de ene kant ziet men dan direct dat er iets bijzonders aan de hand is, aan de andere kant kunnen zo specifieke deelbestemmingen uit het huidige bestemmingsplan gehandhaafd blijven. Bijvoorbeeld bos of agrarische gronden met natuurwaarden.

Eén en ander is volledig analoog aan de figuur van het beschermde stads- en dorpsgezicht. Deze laatste heeft immers ook betrekking op een specifiek aangeduid beschermd terrein, heeft

Verder is het van belang dat de directe omgeving van de buitenplaats zoveel mogelijk zijn landelijke karakter behoudt. Eyckenlust is zeker bereid mee te denken, en indien nodig ook materieel of immaterieel bij te dragen aan de verdere inrichting van dit gebied.

8 PROJECT 'Versterking door herstel van gebouwen'

8.1 Inleiding

Daar waar de Hannoversedreef uitkomt op de Bosscheweg staat een karakteristieke Brabantse langgevelboerderij die in de eerste helft van de negentiende eeuw langs de Zuid-Willemsvaart in Beek en Donk is gebouwd ter vervanging van de twee hoeves Boort. Hoewel deze voormalige woonboerderij thans geen functie meer vervuld, is de oorspronkelijke opzet nog goed herkenbaar aanwezig. Zoals eerder aangegeven is de doelstelling instandhouding en versterking van Eyckenlust met al zijn maatschappelijk relevante waarden en kwaliteiten, zie hoofdstuk 5. In lijn met deze doelstellingen zou Eyckenlust deze vervallen karakteristieke Brabantse langgevelboerderij weer als zodanig willen inzetten en daarmee tevens de Hannoversedreef als belangrijke ontsluitingsweg van de buitenplaats in ere herstellen. De buitenplaats als verschijnsel binnen de gemeente wordt hierdoor versterkt en meer herkenbaar.

8.2 Historisch perspectief

Al eeuwenlang vormen boerderijen en landerijen onlosmakelijke onderdelen van Eyckenlust. Boerderijen en land werden in pacht uitgegeven. De pachtboeren bewerkten ieder een deel van de landerijen. Samen met de eigenaar, die zich ook verantwoordelijk voelde voor het wel en wee van zijn pachters, hielden zij het landgoed in stand. De pacht ging dikwijls over van vader op zoon. Dit alles schiep een band tussen alle landgoedbewoners. Zij voelden zich sterk met elkaar verbonden. Op onderstaande kaart is door de heer Leenders van de Heemkundekring 'De Lange Vonder' getracht een beeld te schetsen zoals het landgoed er in 1779 uit moet hebben gezien. De naam van de Hannoversedreef luidde toen Abeelendijk.

Schets van landgoed Eyckenlust, dd 1779

Veel land en een aantal boerderijen zijn in de loop der eeuwen aan Eyckenlust onttrokken door verkoop, onteigening, vererving of vielen ten prooi aan de slopershamer. Het grote aaneengesloten gebied, dat het landgoed ooit vormde, is in de loop der tijden steeds meer afgebrokkeld. Uitgebreide informatie hierover is te vinden in het boek van de heer Leenders dat eind 2008 zal verschijnen. Dit boek geeft een uitvoerige, met feiten onderbouwde, beschrijving van de buitenplaats Eyckenlust, haar bewoners en haar rol in de omgeving. Het historisch perspectief hierin is vele malen gedetailleerder en gaat eeuwen verder terug dan de tot nu toe algemeen toegankelijke informatie over de buitenplaats.

In dit boek wordt tevens de eeuwen oude geschiedenis beschreven van twee direct naast elkaar gelegen hoeves, genaamd Boort 1 en Boort 2 die ook ten prooi zijn gevallen aan de slopershamer. Zij worden genoemd in het “Taxatie rapport van goederen van Gisbert de Jong” uit 1779 en behoorden tot het landgoed. Voor een beschrijving van de geschiedenis voor deze datum wordt verwezen naar het boek van de heer Leenders. De hoeves hebben vermoedelijk gelegen ter hoogte van de huidige sluis zes, zo is af te leiden uit de omliggende benamingen en de afbeeldingen op een kaart van 1819. In de schets is deze ligging rood omcirkeld. De hoeves zijn ten behoeve van de aanleg van de Zuid-Willemsvaart in 1826 afgebroken. Het is waarschijnlijk dat ter compensatie hiervan de onderhavige boerderij aan de Bosscheweg is gebouwd. Dit gebouw komt namelijk op de kadastrale kaart van 1832 voor met Jan de Jong als eigenaar. Hoewel zeer aannemelijk op basis van geschiedkundige feiten moet nader onderzoek uitwijzen of de zeer oude, nog steeds bestaande spanten in deze boerderij afkomstig zijn van de hoeves Boort 1 en 2. De hoeve werd parallel aan het kanaal gebouwd, met aan de westzijde de woonvertrekken en aan de oostzijde het bedrijfsgedeelte. In de lange noordgevel, de erfzijde, werden grote deeldeuren aangebracht. Echter, hoe dan ook, met het slopen van 2 hoeves en het herbouwen van het huidige exemplaar heeft het landgoed per saldo een boerderij en daarmee economische drager minder tot haar beschikking.

De pachtboerderij ging over van vader op zoon. Op de foto's hieronder is de toen actuele combinatie van woon- en agrarische bestemming nog goed herkenbaar. Op de bouwtekening uit 1975 is te zien hoe de oorspronkelijke situatie is geweest, waarvan overigens nog veel herkenbaar is. Zie verder op in dit hoofdstuk voor een afbeelding van deze bouwtekening.

Toenmalige combinatie van woon- en agrarische bestemming

Toen het woongedeelte van deze boerderij niet meer aan de wooneisen voldeed, heeft de pachter in de jaren '70 van de vorige eeuw een nieuw gebouwd huis naast de boerderij betrokken. Het woongedeelte van de boerderij is toen buiten gebruik geraakt en verloor hiermee zijn woonfunctie, die overging op het nieuwbouwhuis. De gebinten en de kapconstructie zijn gelukkig bewaard gebleven en nu nog in redelijke staat.

De pachter heeft in het begin van deze eeuw zijn agrarische bedrijf gestaakt. Hiermee verloor de boerderij ook zijn dagelijkse agrarische functie en kwam leeg te staan. Sindsdien is de boerderij steeds meer aan verval onderhevig en verkeerd in deerniswekkende staat. Het is nu noodzakelijk een nieuwe functie vast te stellen die past in het huidige tijdsgewricht.

Het erf van Hoeve Boort omvat naast de hoeve een veldschuur (in goede staat), een varkensschuur (in ruïneuze staat), een kapberg (in redelijke staat) en een mestopslagplaats (ook in ruïneuze staat). Het erf is ontsloten via de Hannoversedreef, die deel uitmaakt van het oude ontginningslandschap en een van de karakteristieke lanen van de historische buitenplaats Eyckenlust. Deze laan mist ter hoogte van de hoeve een deel van haar beplanting. Voor het kanaal werd aangelegd liep de laan door tot het dorp. Het hart van de laan is echter nog steeds pal op gericht op de Michaëlkerk.

Het erf maakt nu een rommelige en weinig gestructureerde indruk.

Huidige staat voormalige woonboerderij

8.3 Huidig perspectief

Zoals beschreven in de vorige paragraaf gaat de geschiedenis van Hoeve Boort ver terug. Veel ontwikkelingen in het verleden hebben de loop van de geschiedenis sterk beïnvloed. Ook nu weer spelen er een aantal zaken die de huidige ontwikkelingen beïnvloeden.

Steeds vaker komt het voor dat de maximum snelheid van wegen buiten de bebouwde kom welke geen functie als verbindingroute meer vervullen, wordt teruggebracht van 80 naar 60 km/u of zelfs verkeersluw worden gemaakt door afsluiting voor doorgaand verkeer. Door de komst van de N279 is het vervallen van de functie als verbindingroute voor de Bosscheweg een feit. Inmiddels is de maximum snelheid 60 km/u en is de mogelijkheid van het verder verkeersluw maken van deze weg waaraan de hoeve gelegen is een meer dan reële optie. Dit spreekt onder andere voor het weer herstellen van het landelijk karakter van oude dorpsaanzichten. Herbouw van de hoeve kan in casu een substantiële bijdrage aan leveren.

Ter hoogte van de huidige locatie van de hoeve wordt in de komende jaren een nieuwe sluis gerealiseerd. Hoewel deze sluis het aanzicht niet of nauwelijks zal verstoren, zie hiervoor gemeente bronnen, geeft het, net als de geringe afstand tussen weg en hoeve, wel argumenten de hoeve bij herbouw niet op dezelfde locatie ten opzichte van het kanaal te plaatsen, maar bijvoorbeeld enkele tientallen meters verder.

Een huidige trend is het zoveel als mogelijk behouden of herstellen van gebouwen met cultuurhistorische waarde. Het recente besluit van B&W van de gemeente Laarbeek meerdere gemeentemonumenten aan te wijzen getuigt hiervan. Maar ook het herstellen van compleet vervallen cultuurerfgoed is aan de orde van de dag. Een recent voorbeeld hiervan is het mogelijk maken door het in 2008 uitgeven van een nieuwe woonbestemming door de gemeente Enschede, waardoor het mogelijk wordt een woonboerderij te herbouwen uit slechts oude, bewaarde spanten. Gezien het feit dat de huidige bestemming van de hoeve alleen agrarisch is, is de situatie tot in detail vergelijkbaar met de woonboerderij in Enschede.

8.4 Visie op herstel

Zoals hierboven vermeld, voert Eyckenlust de instandhouding van het landgoed met al zijn onlosmakelijk verbonden onderdelen hoog in het vaandel. Eyckenlust wil zich er dan ook voor inzetten dat de boerderij aan de Bosscheweg als onderdeel van het landgoed behouden blijft en weer een functie gaat vervullen die bijdraagt aan haar doelstellingen.

Eyckenlust heeft als visie dat het gebouw een veel beter herkenbaar onderdeel van het landgoed wordt dan thans het geval is. Met andere woorden dat zij weer een herkenbare identiteitsdrager voor de omgeving en Eyckenlust wordt. Daarnaast is het een noodzaak voor de instandhouding van het landgoed als geheel voldoende economische dragers te behouden. Een van deze economische dragers is altijd onderhavige boerderij geweest en het is daarom van belang deze als zodanig weer te herstellen. De realiteit van de ontwikkelingen in de agrarische sector is echter zo dat voortzetting van een agrarische- in combinatie met woonfunctie op deze locatie in de praktijk niet meer tot de mogelijkheden behoort. Concluderend en uitgaand van haar doelstellingen, te weten herstel van de oude situatie passend in het huidige tijdgewricht, zou Eyckenlust zich hard willen maken voor herstel van de boerderij als woning met het oorspronkelijke uiterlijk.

Eyckenlust heeft het volgende beeld bij het herstellen van de woonboerderij.

8.4.1 Locatie en inrichting erf

In 1826 dwongen maatschappelijke belangen tot verplaatsing van de boerderijen Boort 1 en 2. Analoog hieraan dwingen huidige maatschappelijke omstandigheden wederom tot verplaatsing. Op bijgaande foto is immers goed te zien dat de Bosscheweg zo dicht bij het pand is aangelegd, dat bij bewoning de locatie niet voldoet aan de normen volgens de Wet geluidshinder, dd 1 januari 2007. Het zal daarvoor nodig zijn de boerderij te verplaatsen naar een locatie verder van de Bosscheweg af. Tevens is de huidige locatie erg dicht gelegen bij het toekomstige nieuw te bouwen sluizencomplex. Het is daarom de intentie de hoeve in haar oude vorm en gedaante op een andere locatie op het erf te herbouwen.

Huidige ligging t.o.v. de Bosscheweg en Hannoversedreef

Voorgesteld wordt de hoeve te herbouwen aan de noordoostzijde van het erf. De hoeve wordt daartoe zodanig gedraaid dat de langgevel parallel aan de Hannoversedreef ligt. Er wordt nadrukkelijk niet gekozen voor positionering ten opzichte van de Aa of het Zuid Willemskanaal; de Hannoversedreef heeft, ten opzichte van deze twee landschapselementen, immers een hogere cultuurhistorische waarde. Vanuit het woongedeelte, in de nieuwe situatie aan de oostzijde, is er uitzicht over de laan en over de velden in de richting van het kasteelpark van Eyckenlust. Het 'bedrijfs gedeelte', in de nieuwe situatie aan de westzijde, sluit aan de bestaande bijgebouwen die op hun oude locatie gehandhaafd kunnen worden. De deeldeuren liggen in de nieuwe situatie in de zuidgevel.

Op de volgende pagina is een visuele interpretatie van de locatie en erfinrichting opgenomen. Deze afbeelding is gebaseerd op een door de gemeente verstrekte digitale versie van de GBKN (Grootschalige Basis Kaart Nederland); dien ten gevolge zijn alle maten en locaties waarheidsgetrouw op een schaal van 1:1000.

De herbouwde hoeve sluit op een vanzelfsprekende en harmonische manier aan op het bestaande landschap en de bestaande bijgebouwen. Ook de ontsluiting van het erf vanaf de Kanaalweg hoeft geen verandering te ondergaan.

Aan de kanaalzijde van het erf kan de aanwezige sloot worden verlengd tot aan de oprit van de Hannoversedreef. Langs de sloot is een lange rij van knotwilgen gedacht. Deze rij knotwilgen komt ook elders langs het kanaal voor (nabij Veghel, etc) en zal de uitstraling van het karakteristieke dwarsprofiel van het kanaal versterken. Tevens schermt deze rij knotwilgen het erf enerzijds af van de nieuwsgierige blikken vanaf de kanaal weg en wordt anderzijds vanuit de hoeve het zicht op het nieuwe sluizencomplex deels gecamoufleerd.

De directe omgeving van de hoeve krijgt aansluitend op het 'bedrijfs gedeelte' een karakteristieke erfinrichting met een groot plein met brede toegangspoort aan de Hannoversedreef, waarop de gebouwen uitkomen. In de directe omgeving van het 'woongedeelte' is plaats voor een boerenbloementuin met geharkte grindpaadjes. Vanaf de herstellende voordeur voert een apart paadje naar de Hannoversedreef. Een groot deel van het erf blijft invulbaar als Boogerd en Huisweide.

Locatieplan en terreininrichting invoegen

8.4.2 Ontsluiting Eyckenlust en versterking Groene Long Laarbeek

Tevens wil Eyckenlust aan het herstel van de boerderij een voor het publiek verbeterde toegang tot het wandelgebied koppelen. Op de foto van de huidige ligging is duidelijk dat de Hannoversedreef, een historisch onderdeel van het lanenstelsel en één van de drie toegangswegen tot de buitenplaats, nu verscholen ligt achter de boerderij. Verplaatsing van de boerderij maakt de toegang beter zichtbaar en herkenbaar.

De bovengenoemde locatie voor de herbouw van de hoeve, maakt het herplanten van de ontbrekende bomen in de Hannoversedreef wenselijk. Van de oorspronkelijke laan resteren momenteel maar enkele eiken. Herplant van de laan zal het verband met de bestaande laan aan de overzijde van de brug versterken en de plek meer bij het landgoedkarakter van Eyckenlust betrekken. Aan het westelijk uiteinde van de laan ontstaat er een fraai uitzichtpunt naar het dorp met haar markante kerktoren. De reeks van laanbomen zal ter hoogte van het huis en de schuur van de familie Bouw kort onderbroken moeten worden vanwege de aanwezige oprit, maar dit zal het toekomstige laanbeeld weinig verstoren.

Door bovenstaande verdere ontsluiting van Eyckenlust wordt tevens een voor de gemeente Laarbeek belangrijk wandelgebied, beter bekend als de Groene Long, verstrekt. Deze strook door Laarbeek, waar Eyckenlust deel van uitmaakt, verbindt het natuurschoon en wordt door organisaties als het IVN en Laarbeeks Landschap steeds weer uitgeroepen tot een zeer belangrijk gebied in verband met de aaneengeslotenheid van de natuur in Laarbeek. Door ontsluiting van de Hannoversedreef als toegangsroute tot het volgens de Natuurschoonwet 1928 opengestelde wandel/lanenstelsel van Eyckenlust wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de bewandelbaarheid van de Groene Long in Laarbeek.

8.4.3 Identiteitsdrager

De woonboerderij wordt als zodanig visueel herkenbaar als onderdeel van het landgoed door middel van onder andere het aanbrengen van de landgoedkleuren blauw en okergeel op de luiken. Tevens zal de hoeve worden herbouwd aan een van de drie toegangsroutes tot het landgoed en zal het 'woongedeelte' van de hoeve uitkijken op het hoofdgebouw van Eyckenlust waardoor een visuele verbinding ontstaat.

De landgoedkleuren blauw en okergeel

Zoals eerder voorgesteld in inrichting van het erf is een mogelijkheid het aanleggen van een hoogstamboomgaard. Veel bewoners van Beek en Donk en omstreken zal dit ongetwijfeld herinneren aan de in de jaren '70 verdwenen boomgaarden voor de fruitteelt op Eyckenlust en de verkoop ervan op het 'kasteel'.

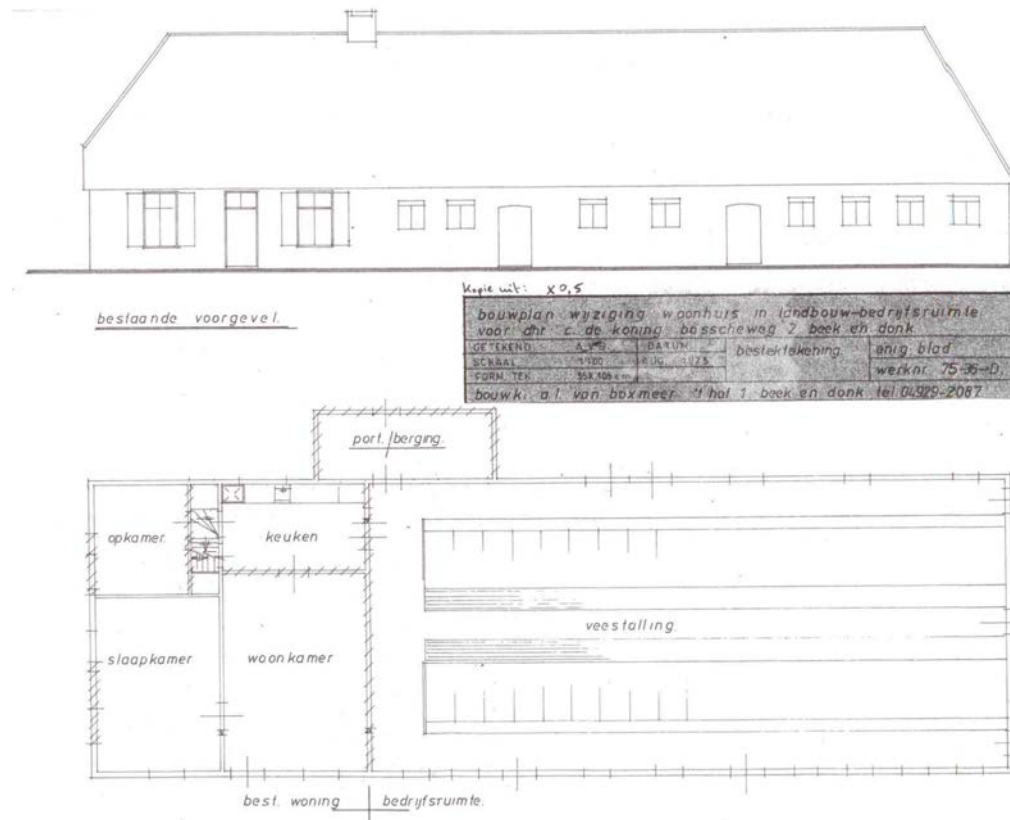
Een andere speelse aanvulling zou zijn als de toekomstige bewoners als hobby het houden van bijvoorbeeld schapen of paarden zouden hebben en zo de agrarische oorsprong en uitstraling van de woonboerderij kracht bij zetten.

8.4.4 Benaming tot hoeve 'Boort Vier'

Omdat de boerderij naar alle waarschijnlijkheid een vervanging was van de 2 hoeves genaamd Boort 1 en Boort 2 is het voor de hand liggend om vanuit cultuurhistorisch perspectief de woonboerderij te vernoemen naar zijn voorgangers. Omdat de huidige vervallen schuur kan worden beschouwd als de opvolger van Boort 1 en 2 kunnen we deze zien als Boort Drie, waarmee het voor de hand ligt de te herbouwen hoeve de benaming 'Boort Vier' mee te geven.

8.4.5 Afmetingen en uiterlijk

De buitenafmetingen en het uiterlijk van de te herbouwen boerderij worden gebaseerd op de oude bouwtekening. Omdat de agrarische functie komt te vervallen zal in het pad logischerwijs een andere indeling worden aangebracht, vanzelfsprekend zonder dat deze de uitstraling van authentieke woonboerderij zal aantasten.

Bouwtekening dd 1975

De hoeve zal de uistraling hebben zoals die die vroeger had, te zien op onderstaand schilderij gemaakt door een familielid van de voormalige pachter: een authentieke langgevel boerderij met een 'woongedeelte' en daaraan gekoppeld een 'bedrijfs gedeelte'.

Schilderij van vroegere uitstraling

8.4.6 Hergebruik van oude materialen

Oorspronkelijke materialen, zoals bijvoorbeeld de stenen en met name de gebinten en de kapconstructie, die van belangrijke cultuurhistorische waarden zijn, worden waar mogelijk gespaard en hergebruikt.

Authentieke spanten

8.4.7 Opwaardering van lanenstelsel

Een aanvullende mogelijkheid is de huidige laanbeplanting van populieren langs de Hannoversedreef te vervangen door eiken. Eiken gezien de naam Eyckenlust en een naadloze aansluiting op de overige eikenlanen. Dit zou samen met het herstel van de woonboerderij sterk bijdragen aan een opwaardering van dit deel van het landgoed. Door opwaardering van de laanbeplanting wordt tevens de verbondenheid van de hoeve met Eyckenlust extra benadrukt en krijgt de ontsluitingsweg van het landgoed een hoogwaardigere uitstraling.

Het lanenstelsel op het landgoed met eiken als laanbeplanting

Een betere herkenbaarheid en een toegang met meer allure zal immers meer recreanten verlokken tot een wandeling over de dreven van Eyckenlust en hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstellingen van Eyckenlust en uitstraling van Laarbeek.

9 TOEKOMSTVISIE

Eyckenlust heeft als toekomstvisie: een gaaf en deskundig onderhouden parklandschap, gelardeerd met in perfecte staat verkerende historische gebouwen. Eyckenlust draagt bij aan het gevarieerde aanbod binnen de gemeente Laarbeek.

De buitenplaatsbewoners blijven tevreden, wonen met veel plezier op Eyckenlust en voelen zich steeds meer betrokken.

De dorpelingen en bezoekers van Laarbeek maken graag gebruik van de wandel- en fietsmogelijkheden en genieten van cultuur, natuur, educatie en landschap en voelen zich verbonden met de buitenplaats.

Mede dankzij opname in het bestemmingsplan voelt Eyckenlust zich in haar inspanningen erkend en gewaardeerd door de gemeente en is zij zo goed mogelijk beschermd tegen aantasting.

De buitenplaats kan zich in financieel opzicht nog steeds zelfstandig onderhouden en draait enerzijds met name op de exploitatie van haar gebouwen als woning en anderzijds op inkomsten uit pacht. Daarnaast zijn subsidies een onlosmakelijk deel van de financiering. De vervallen boerderij/stal langs de Zuidwillemsvaart is in ere hersteld door zijn nieuwe functie als een woonboerderij, die o.a. qua bouwstijl en door middel van de kleuren van de luiken een zichtbaar onderdeel van het landgoed vormen. De tuin van de woonboerderij wordt gesierd met een hoogstamboomgaard. De Hannoversedreef als toegangsweg tot de buitenplaats komt nu beter uit, is beplant met eiken en het aanzicht van het landgoed is wezenlijk verbeterd.

10   SAMENVATTING

Eyckenlust is een historische buitenplaats in particulier bezit. Zowel gebouwen als terreinen zijn wettelijk beschermd op grond van de Monumentenwet.

Doelstelling is de instandhouding en versterking van de buitenplaats als eenheid met behoud van de van oudsher heersende rust en het natuurschoon.

Hiertoe vraagt Eyckenlust de gemeente haar medewerking te verlenen aan een tweetal projecten.

Het eerste project betreft de opname van het beschermde terrein in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

Het tweede project betreft het in ere herstellen van de voormalige boerderij, waardoor het aanzicht en landschap verfraaid worden.

Deze beide projecten zijn nodig om Eyckenlust gezond, vitaal, oorspronkelijk en aantrekkelijk te houden, zodat in de toekomst een ieder ervan kan blijven genieten.

11 GEBRUIKTE LITERATUUR

ACE Ingenieurs- & Adviesbureau, 2003. Diversiteit als kernkwaliteit van Laarbeek; Landschapsonwikkelingsplan Laarbeek; concept. Gemeente Laarbeek.

Heemkundekring “De Lange Vonder”. Heemtijdschrift D’n Tesnuzzik, nummer 3, 2004, Rebelle op dorpsniveau, door Frans Leenders

Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2; samen werken aan water. 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2000. Kookboek Cultuurhistorie, cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant. 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2001. Reconstructie aan zet, koepelplan reconstructie concentratiegebieden. 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2002. Streekplan Noord-Brabant 2002. 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuurgebiedsplan 'Oost-Brabant'. 's-Hertogenbosch.

Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuur- en landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012. 's-Hertogenbosch.

Stiboka, 1985. Bodemkaart van Nederland; blad 51 oost Eindhoven. Wageningen.

Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen, 2002. Beheersplan Eyckenlust, periode 2003-2013.

12 BIJLAGE 1 REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

Onderstaan de inschrijving als rijksmonument als bedoeld in artikel 6 van de Monumentenwet te Eindhoven op 11 oktober 2003.

Omschrijving van het complex: HISTORISCHE BUITENPLAATS EYCKENLUST.

In structuur en deels in detail gaaf bewaarde buitenplaats met HOOFDGEBOUW (1), HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (2), POORTGEBOUW (3), TUINMANSWONING (4), SCHUUR (5), KASTEELHOEVE (6) en BOERDERIJ (7).

Ten noorden van de bebouwde kom van Beek ligt aan de Zuid-Willemsvaart en de rivier de Aa de historische buitenplaats Eyckenlust, onderdeel van de heerlijkheid Beek en Donk die in 1392 werd uitgegeven (tot 1798). Over de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis van het huis Eyckenlust is vrij weinig bekend. In 1646 kwam de heerlijkheid met kasteel in bezit van de familie Van Leeftael, die het huis in 1658 herbouwde na verwoesting door de Spanjaarden in 1598. In 1745 kwam Eyckenlust in het bezit van de familie De Jong, heren van Beek en Donk, in wiens bezit het goed thans nog is. Volgens het schrijven van Van der Aa in 1830 werd het huis in 1812 aanmerkelijk verbouwd. Over de tuinaanleg vermeldt deze 'van rondom met fraaye lusthoven en schoone plantsoenen omgeven (....) verzien van de schoonste wandeldreeven der geheele Meierij, voerende de naam Eyckenlust wegens het menigvuldig eikenhout dat men er voorheen aantrefte'. De eikenlanen bepalen nog steeds de karakteristiek van de buitenplaats. In 1826 werd de Zuid-Willemsvaart aangelegd en in 1843 werden de parallelwegen bestraat, de rivier de Aa (zuid-oost) werd in 1941 genormaliseerd. Rond 1870 werd het huis verbouwd tot zijn huidige aanzien (pleister, vensteromlijstingen), ook de tuinmanswoning dateert uit deze periode. Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De omgrenzing wordt aan de zuidwestzijde bepaald door het afwateringskanaal dat de Aa met de Zuid-Willemsvaart verbindt en aan de oostzijde door de rivier de Aa, de Hanoverse Dreef sluit de buitenplaats aan de noordzijde af, de Gemertseweg aan de zuidzijde.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS EYCKENLUST is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de oorsprong als middeleeuws kasteelcomplex, waaraan het kasteleiland en het poortgebouw herinneren;
- vanwege de bewoningsgeschiedenis waarbij het goed vanaf 1745 tot op heden in bezit is van één familie;
- vanwege de visuele samenhang tussen de complexonderdelen.

Omschrijving onderdeel 1: HOOFDGEBOUW (Eyckenlust).

Deels op oudere fundamenteën gebouwd hoofdgebouw bestaande uit een blokvormig huis van twee bouwlagen uit 1812, vernieuwd tot het huidige aanzien in ca. 1870 en een aanpalende L-vormige vleugel (bijgebouw) van één bouwlaag vermoedelijk uit 1658 (zie gevelsteen); dit laatste deel is gebouwd op oudere fundamenteën. Bij de restauratie in 1977 is de voorgevel van het hoofdgebouw iets gewijzigd door het verwijderen van de borstwering en het plaatsen van kroon- en frontonlijsten. Het hoofdgebouw is overkapt door een met rode Oud-Hollandse pannen gedekt schilddak waarop een schoorsteen en dakruiter met luidklok. Ter hoogte van de onderdorpels van de vensters lopen natuurstenen cordonlijsten en de gevel wordt afgesloten door een geprofileerde goot(kroon)lijst. De symmetrisch ingedeelde, gepleisterde voorgevel van zes traveeën heeft een middenrisaliet van twee traveeën, dat met een halve verdieping boven de gootlijst uitsteekt en wordt bekroond door een driezijdig fronton met wijzerplaat/uurwerk. In de risaliet bevinden zich twee openslaande deuren en twee verdiepingsvensters en twee mezzaninovensters. De deuren en vensters, alle met gedeelde bovenlichten die op de begane grond een roedenverdeling hebben, zijn gevat in geprofileerde omlijstingen met kuif. De toegangsdeur bestaande uit een dubbele paneeldeur met bovenlicht is excentrisch in de gevel geplaatst. Voor het huis, aan weerszijden van de middenrisaliet staat een stel 19de-eeuwse SOKKELS tapstoelopenend met decoratie in reliëf aan de voorkant en een platte achterkant. In de zijgeve; (noordwest) is één vensteras met gelijkvormig venster aan de voorgevel. De witgeschilderde achtergevel heeft een onregelmatig aanzien met verschillende vensters en uitbouwen. De deels bepleisterde en witgeschilderde vleugel van handgevormde baksteen is gedekt onder met rode Oud-Hollandse pannen gedekte zadeldaken met wolfseinde; dakkapellen met driezijdig fronton. In de bouwmasa aan de voorzijde is een toren opgenomen met een met leien in maasdekking voorziene, achtkantige spits. De gevel aan de voorpleinzijde wordt geleed door zesruits schuifvensters en inrijdeuren. De regelmatig ingedeelde achtergevel aan de grachtzijde heeft rechts een driezijdige uitbouw (erker) met achtruits vensters en deuren met rondom een houten trans (omgang). Deels onderkelderd.

Waardering

HOOFDGEBOUW (Eyckenlust) is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege het 19de-eeuwse hoofdgebouw in eclectische stijl en de 17de-eeuwse vleugel als onderdeel van het oorspronkelijke kasteelgehucht;
- vanwege de kenmerkende ligging binnen de tuin- en parkaanleg;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

De kern van de aanleg wordt gevormd door het ruim omgrachte vijfhoekige kasteleiland, toegankelijk middels het poortgebouw; tussen de poort en het hoofdgebouw een korte laan beplant met ca. 200 jaar oude linden eindigend op een voorpleintje. Op 19de-eeuwse topografische kaarten is te zien dat vanaf de huidige Bosscheweg een toegangslaan liep, iets ten oosten van de huidige laan die in ca. 1941 in de as van het hoofdgebouw is aangelegd; de oude laan volgde eerst een recht tracé en liep vervolgens met een bocht naar het poortgebouw toe. Vanaf de Gemertseweg liep een tweede toegangslaan evenwijdig aan de grillig verlopende rivier de Aa; hiervan zijn delen bewaard gebleven. Door de normalisering van de Aa (1941) sluiten beide lanen niet meer goed op elkaar aan. Ten zuidoosten van de (hoofd)toegangslaan ligt een restant van de oorspronkelijke moestuin annex boomgaard, waaraan alleen een rij geknotte perenbomen evenwijdig aan de oprijlaan herinnert (verder weide). In de directe omgeving van het huis staan enkele solitaire bomen (walnoot, bruine beuken, moerascypres, plataan). Op de Kadastrale Minuut uit 1832 staan in de tuin ten noordwesten van het huis twee rechthoekige vijvers aangegeven, waarvan alleen de meest noordelijke nog aanwezig is; ten noorden van het huis ligt een boomgaard met voornamelijk half-stam perenbomen. Het kasteelterrein is voornamelijk utilitair van gebruik, alleen aan de zuidoostzijde is de gracht vergraven tot een rechthoekige waterpartij, waarin een klein rond eilandje met een kastanje en rode beuk (eilandje ook op de kaart van 1832). De aanleg rondom het kasteelterrein wordt gekenmerkt door afwisselend open (weilanden) en gesloten (hakhout, populierenbos) delen doorsneden door met eiken beplante wandeldreven en zichten over de rivier de Aa. Parallel aan de zuidwest gracht met knik loopt een laan (op de Kadastrale Minuut van 1832 als waterloop aangegeven en op de Topografische Militaire Kaart van 1897 voor het eerst als laan); oorspronkelijk rechts van de laan een boomgaard (thans populierenbos). Aan het einde van deze laan aan de westzijde restanten van een kleinschalige aanleg met enkele solitaire bomen (iep, tamme kastanje) en een restant van een pad.

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Eyckenlust is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de gaaf bewaarde structuur met vijfzijdige omgrachting en lanen;
- vanwege de landschappelijke kwaliteiten;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 3: POORTGEBOUW.

De toegang tot de buitenplaats wordt gevormd door een poortgebouw uit ca. 1500, dat rond 1870 in neogotische stijl is verbouwd; volgens de kadastrale kaart van 1832 bevonden zich aan weerszijden van het poortgebouw twee lagere haakvormige zijvleugels (woningen) die vermoedelijk aan het einde van de 19de eeuw zijn gesloopt en vervangen door twee aflopende muurtjes. Het op vierkante grondslag opgetrokken gebouw van handgevormde baksteen bestaat uit twee bouwlagen onder een met leien in maasdekking gedekt tentdak bekroond door een dakruiter. De poortdoorgang met houten opgeklampte toegangspoort beschilderd met geel-blauwe kleuren heeft een kalkstenen geprofileerde omlijsting met hoekblokken, waarvan de segmentboogvormige boog op twee consoles met beeldhouwde kopjes rust. Langs de dakrand loopt een bepleisterd rondboogfries op kraagsteentjes tegen een natuurstenen kroonlijst. Boven de doorgang in de frontgevel is een vierpasrozet met houten roedenverdeling en de naam "EYCKENLUST" aangebracht, ook in de achtergevel een rozet en in het dakschild een klein driehoekig fronton met vlieggat (Verdieping duiventil). Trap naar zoldering. Aan weerszijden van het poortgebouw een schuin aflopende gemetselde muur, afgesloten door meerkantige bakstenen pijlers. Eenvoudige houten brug over slotgracht (XX).

Waardering

Het POORTGEBOUW is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving;
- als markering van de toegang tot de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 4: TUINMANSWONING.

Terzijde van het poortgebouw staat een op rechthoekige grondslag opgetrokken dienstwoning uit 1870 (zie gevelsteen). Het pand is opgebouwd uit handgevormde baksteen met een gecementeerde vóór- en achtergevel (tuitgevel) en bestaat uit één bouwlaag onder een met Oud-Hollandse pannen gedekt zadeldak (windborden). De frontgevel is regelmatig ingedeeld met twee zesruits vensters en rechts daarvan een opgeklampte deur met tweeruits bovenlicht, in de top een vierruits venster. In de achtergevel zijn twee kleine ijzeren stalvensters. Verder vernieuwde vensters en een kleine recente aanbouw van een keuken tegen de zijgevel.

Waardering

De TUINMANSWONING is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de beeldbepalende ligging langs de opgang naar het huis;
- vanwege de eenvoudige en sobere vormgeving van een dienstwoning;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 5: SCHUUR.

Achter het hoofdgebouw staat een op rechthoekige grondslag opgetrokken laat-19de-eeuwse schuur van één bouwlaag onder een met rode Hollandse pannen gedekt zadeldak (kap van sparren) met windborden en een makelaar. De witgeschilderde schuur is gebouwd met handgevormde baksteen. In de kopse noordwestgevel zijn twee later aangebrachte dubbele deuren, daarboven een houten luik; overige gevels met deuren en getoogde vensters gevat in gepleisterde lijsten; deuren in zandlopermotief beschilderd.

Waardering

De SCHUUR is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 6: KASTEELHOEVE MET BIJGEBOUW.

Achter het hoofdgebouw aan de buitenzijde van de gracht staat een in oorsprong 17de/18de-eeuwse boerderij opgetrokken in handgevormde baksteen met bepleisterde plinten. De boerderij bestaat uit verschillende gebouwen gegroepeerd rondom een kleine binnenplaats: het op haakse plattegrond gebouwde woonhuis en stal, een recent met nieuwe steen opgemetselde schuur en een arbeiderswoning met bakhuisje. Direct aan de gracht ligt de langgevel van het woonhuis bestaande uit anderhalve bouwlaag onder een met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen gedekt schilddak. Oorspronkelijk leidde een brug over de gracht naar de voordeur, die zich nu aan de binnenplaatszijde bevindt. Gevelindeling met kleine stolp en schuifvensters met roeden. Onderkelderd. De haaks op het woonhuis staande stal bestaat uit één bouwlaag onder een met verbeterde Hollandse pannen gedekt, iets geknikt dak. De vernieuwde buitengevel heeft een bloktandlijst net onder de dakrand, houten dubbele inrijdeuren steken iets boven de dakrand uit, verder getoogde stalvensters, mestluiken en staldeuren. De op rechthoekige grondslag opgetrokken arbeiderswoning bestaat uit één bouwlaag onder een met pannen gedekt zadeldak. Voor de woning staat aan de binnenplaatszijde een klein bakhuisje. Terzijde van de kasteelhoeve staat een op rechthoekige grondslag opgetrokken DIENSTWONING (Starreboslaan 1) van rode baksteen uit het einde van de 19de eeuw. Het pand bestaat uit één bouwlaag onder een met gesmoorde Oud-Hollandse pannen gedekt schilddak.

Waardering

KASTEELHOEVE MET BIJGEBOUW is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ligging naast de slotgracht;
- als functioneel en karakteristiek onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Omschrijving onderdeel 7: BOERDERIJ.

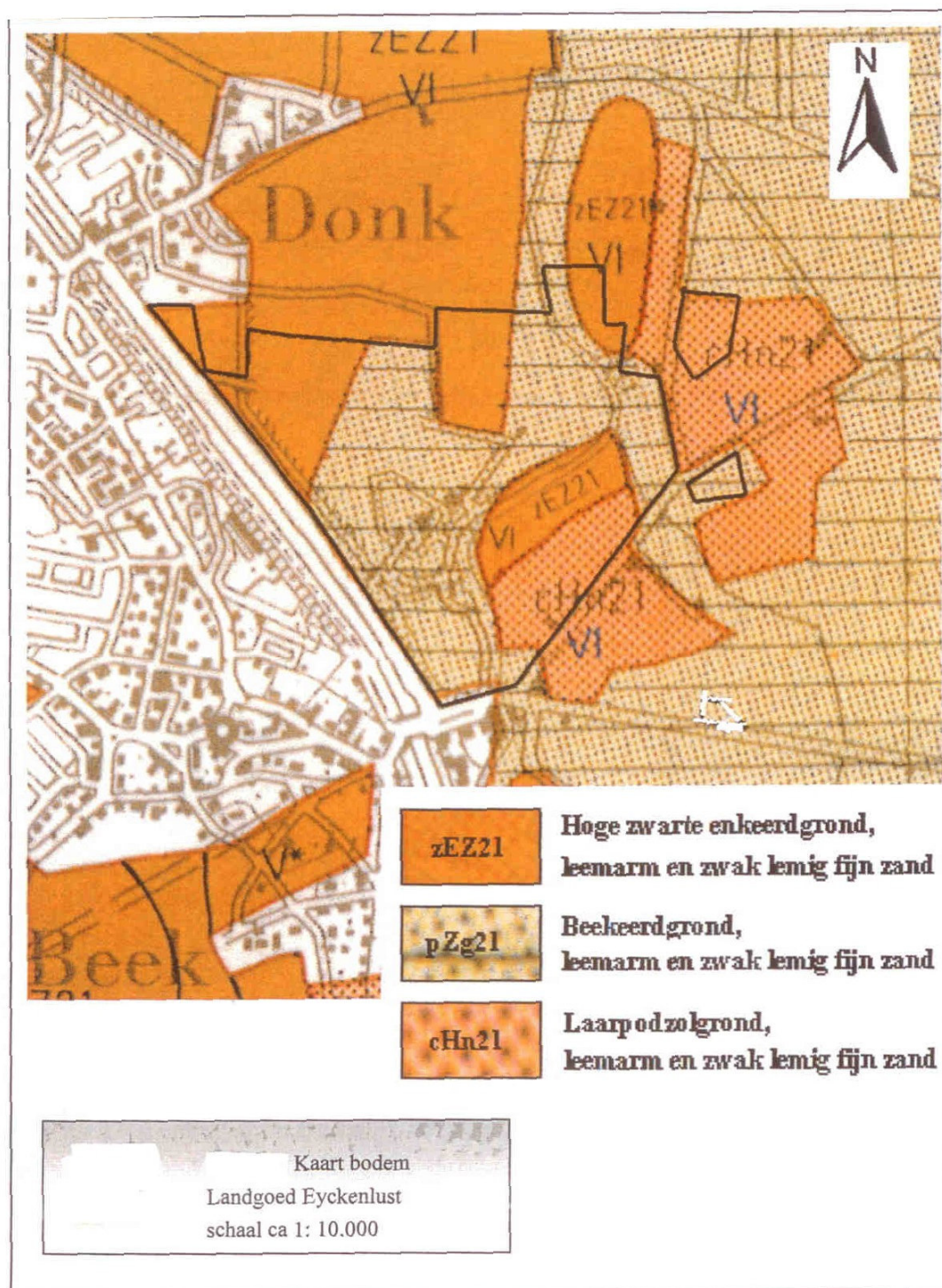
In de as van de Starreboslaan ligt een Brabantse langsgevel boerderij (genoemd Vogelenzang) uit 1826. Het op langwerpige grondslag opgetrokken pand onder een met rode Hollandse pannen gedekt wolfsdak heeft een bepleisterde voorgevel met zwarte plint en met vernieuwde vensters; de rechter zijgevel heeft een deels vernieuwde zijmuur, ook vernieuwde vensters; het achterste witgepleisterde deel (stal) is nog in oorspronkelijke staat met deurpartij die boven de daklijst uitsteekt onder een opgetild dakschild, staldeuren en -vensters.

Waardering

De BOERDERIJ is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege de beeldbepalende ligging in de as van de Starreboslaan;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

13 BIJLAGE II BODEMKAART

14 BIJLAGE III OVERHEIDSBELEID

1 Inleiding

Provincie, gemeente en waterschap spelen een belangrijke rol bij het vaststellen van de spelregels in het buitengebied. Het betreft daarbij veelal een nadere uitwerking en concretisering van het beleid dat door de Rijksoverheid is opgesteld zoals de Nota Ruimteke Ordening, het Bosbeleidsplan 1994-2020 en de Nota Belvédère (1999). In dit hoofdstuk wordt het beleid van de overheid kort aangeduid.

2 Provinciaal beleid

2.1 Streekplan

Het buitengebied van de provincie blijft volgens het Streekplan uit 2002 in hoofdzaak bestemd voor landbouw, natuur en recreatie om zo verstening en versnippering van Brabant tegen te gaan. Om de hoofdfuncties maximaal tot hun recht te laten komen is het buitengebied gezoned in een Groene Hoofdstructuur (GHS) en een Agrarische Hoofdstructuur (AHS). De GHS is gericht op ruimtelijke vrijstelling van belangrijke ecosystemen naast de vanuit de Rijksoverheid geplande Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De GHS bestaat uit GHS-natuur en GHS-landbouw. De GHS-natuur wordt gevormd door: natuurparels, overige bos- en natuurgebieden en ecologische verbindingszones; de GHS-landbouw uit: leefgebieden voor kwetsbare soorten, leefgebieden voor struweelvogels en natuurontwikkelingsgebied. Eyckenlust is aangeduid als natuurontwikkelingsgebied wat betreft de landbouwgronden. De bossen zijn aangeduid als overig bos en natuurgebied. Het valt binnen de Ecologische Hoofdstructuur. De omgeving van de Aa op het landgoed is aangemerkt als zoekgebied waterberging. De Zuid-Willemsvaart is een ecologische verbindingszone. De buitenplaats valt net buiten de (rode) grens van de stedelijke regio Helmond-Eindhoven.

2.2 Natuurgebiedsplannen

Op 1 januari 2000 is een nieuw subsidiestelsel van de Rijksoverheid ingegaan voor natuur, bos en landschap met de naam Programma Beheer. Inmiddels is het overgedragen aan de provincie (Investeringsbudget Landelijk Gebied). De provincie heeft ten behoeve van de Subsidieregelingen Agrarisch Natuurbeheer (SAN) en Natuurbeheer (SN) gebiedsplannen opgesteld. Deze plannen geven aan waar subsidie beschikbaar is voor agrarisch natuurbeheer, voor herinrichting van bestaande natuur en voor het ontwikkelen van nieuwe natuur. Voor Eyckenlust is het gebiedsplan Oost-Brabant van toepassing. Vrijwel alle landbouwgronden op Eyckenlust zijn begrensd als gebied waar natuurontwikkeling door particulier is toegestaan. Alleen de drie losliggende percelen en het perceel achter de boerenschuur aan de Zuid-Willemsvaart zijn niet begrensd. Bijbehorend doelpakket is half natuurlijk grasland.

2.3 *Revitalisering Landelijk Gebied: reconstructieplannen*

Naar aanleiding van de varkenspestepidemie in 1997 is de Reconstructiewet concentratiegebieden opgesteld. Binnen een termijn van 12 jaar moet een verbetering van de ruimtelijke structuur ten behoeve van de landbouw plaatsvinden. Daarnaast wordt de verbetering van de kwaliteit van natuur, landschap en milieu in onderling verband nagestreefd, alsmede de verbetering van het woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur.

Om de reconstructie te realiseren zijn binnen de provincie Noord-Brabant zeven reconstructiegebieden aangewezen. Het landgoed valt binnen het reconstructiegebied De Peel. Voorafgaand aan de uitwerkingen per gebied is voor de gehele provincie een Koepelplan opgesteld, dat een richtinggevend kader vormt voor de regionale reconstructiecommissies.

Het Koepelplan noemt voor de Reconstructie twee hoofddoelen:

- het creëren van een goede omgevingskwaliteit,
- het scheppen en benutten van kansen voor een duurzame sociaal-economische ontwikkeling.

Een centraal element in de reconstructieplannen is de zogeheten integrale zonering. Dat betekent dat het gehele buitengebied wordt ingedeeld in drie zones: landbouwonwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden. Eyckenlust valt in een extensiveringsgebied.

Een extensiveringsgebied is een ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk gemaakt zal worden.

In dergelijke gebieden is het doel om waarden op het gebied van water, bodem, natuur, bos, landschap en cultuurhistorie te behouden, te ontwikkelen of te versterken. Ook biedt een extensiveringsgebied ontwikkelingsruimte en mogelijkheden aan grondgebonden landbouw, kleinschalige en extensieve recreatie en kleinschalige economische dragers.

De in de reconstructieplannen vastgelegde zonering op perceelsniveau werkt rechtstreeks door naar de bestemmingsplannen van de gemeenten.

2.4 *Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant*

Doel van de kaart, die tussen 1997 en 2000 is gemaakt, is het fungeren als informatief signalerings- en beïnvloedingsinstrument ten behoeve van de verschillende beleidssectoren bij provincie, gemeenten, rijk en anders instanties die zich met het vormgeven van de fysieke ruimte bezighouden. Inmiddels is er een nieuwe CHW in de maak.

De achterliggende gedachte is dat de kwaliteit van ons bestaan in belangrijke mate wordt bepaald door onze leefomgeving. Die leefomgeving heeft in de loop der tijd door allerlei ontwikkelingen zijn huidige vorm gekregen. Het is van groot belang dat culturele erfgoed door te geven aan toekomstige generaties.

Kaart en toelichting kunnen dienst doen bij de opstelling van ruimtelijke plannen (in het bijzonder streek- en bestemmingsplan), doordat duidelijk zichtbaar is welke cultuurhistorische waarden verloren kunnen gaan bij bepaalde geplande ingrepen in de ruimtelijke ordening. Of anders gezegd, hoe bij toekomstige ingrepen cultuurhistorische landschappelijke inpassing kan plaatsvinden.

Slechts een deel van Eyckenlust is op deze kaart opgenomen. In de toelichting wordt de buitenplaats genoemd als historisch landschappelijke vlakte en als onderdeel van de historische groenstructuur. Inmiddels is het gebied aangewezen als beschermd rijksmonument, de CHW zou dan ook als zodanig aangepast moeten worden. Stichting PHB heeft dit via de inspraakprocedure naar voren gebracht.

2.5 *Natuur- en landschapsoffensief (2001)*

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant willen het natuurbeleid de komende tien jaar intensiveren. Belangrijke thema's daarbij zijn: grootse natuur (robuustheid van natuurgebieden), landelijke natuur (landschappelijke en natuurwaarden in het agrarische gebied) en natuur in en om de stad.

Onderdeel van het offensief is het streven naar een versnelde realisatie van de EHS. Op zwakke plekken in de EHS zullen 1500 ha robuuste verbindingen moeten gaan zorgen voor versteviging.

2.6 *Waterhuishoudingsplan*

In het Waterhuishoudingsplan (2003-2006, verlengd tot uiterlijk 22-12-2009) zet de provincie de hoofdlijnen van het waterbeleid uit. Het plan vormt de basis voor de uitvoering van maatregelen door diverse overheden en instellingen. Kernthema's daarbij zijn:

- het realiseren van een duurzame watervoorziening,
- verbetering van de waterhuishoudkundige voorwaarden,
- het verbeteren van de waterkwaliteit,
- de inrichting van waterlopen in het buitengebied,
- omgaan met water in bebouwd gebied.

Belangrijke uitgangspunten zijn het voorkomen van een verdere daling van de grondwaterstand of afname van kwel in de waterafhankelijke delen van de GHS. Het waterbeleid van de provincie moet nader worden uitgewerkt in gebiedsgerichte projecten, waarbij de reconstructie een hoofdrol speelt.

3 Gemeentelijk beleid

3.1 Bestemmingsplan buitengebied

Het bestemmingsplan buitengebied Laarbeek dateert uit 1999 en kent aan het landgoed de volgende bestemmingen toe:

- Bos. Doeleinden zijn instandhouding van het bos en de aanwezige natuurwaarden plus extensief recreatief medegebruik;
- Agrarisch gebied met natuurwaarde. Doeleinden zijn duurzame agrarische bedrijfsuitoefening, instandhouding van natuur, landschappelijke, cultuurhistorische en abiotische waarden, extensief recreatief medegebruik;
- Agrarisch gebied met landschappelijke/cultuurhistorische of abiotische waarden. De doeleinden zijn hetzelfde als hierboven;
- Agrarisch gebied. Doeleind is duurzame agrarische bedrijfsuitoefening.

Er mag op de agrarische gebieden niet worden gebouwd met uitzondering van bepaalde bouwwerken (geen gebouwen) ten behoeve van de agrarische bedrijfsuitoefening, beheer of extensieve recreatie (max. hoogte 2,50 m).

Voorts worden de diverse landschapelementen (houtwallen en laaneiken) aangegeven.

Het landgoed is gedeeltelijk aangeduid als een gebied met maatschappelijke doeleinden. Deze betreffen hoofdzakelijk instandhouding van de monumentale gebouwencomplexen met woondoeleinden en instandhouding van natuur, landschappelijke, cultuurhistorisch en/of abiotische waarden.

Op Eyckenlust zijn tevens van toepassing de instandhouding van:

- levensgemeenschappen van struwelen en houtwallen;
- oude perceelsindeling;
- archeologisch waardevolle terreinen;
- voor natuurbehoud en/of ontwikkeling bepalende grondwaterstanden.

Door de aanleg van de Provinciale wegen 205 en 279 zijn groenelementen waaronder houtwallen, bomen en singels verloren gegaan. De buitenplaats en de omliggende omgeving zijn aangewezen als compensatiegebied voor deze elementen.

In 2006 wordt gestart met een integrale herziening van het bestemmingsplan buitengebied.

3.2 Landschapsbeleidsplan

De gemeente Laarbeek heeft een Landschapsbeleidsplan vastgesteld.

In het plan is Eyckenlust aangeduid als ecologisch waardevol gebied voor natte natuurwaarden, maar dit is niet overgenomen op de kaart van de streefbeelden.

4 Waterschapsbeleid

Eyckenlust valt in het werkgebied van Waterschap Aa en Maas. Dit waterschap is bezig met het opstellen van een Streefbeeld voor de Aa. Hoewel de Aa tussen Helmond en Broekdonk door de provincie in het Streekplan niet is aangewezen als Ecologische Verbindingszone, wil het waterschap de Aa toch ook op dit traject zo veel mogelijk voorzien van natuurvriendelijke oevers. Daarbij wordt rekening gehouden met lokale landschappelijke waarden, zoals de beuken- en eikenlanen langs de Aa op Eyckenlust.

Door Eyckenlust loopt een niet meer functionerende aflat van de Aa. Voor de aanleg heeft Eyckenlust indertijd grond afgestaan. Door de omlegging van de Zuid-Willemsvaart rond Helmond heeft het sinds enkele jaren zijn functie verloren als spuikanaal om overtollig water uit de Aa te lozen op de Zuid-Willemsvaart.

In de dam die enkele jaren geleden in het afleidingskanaal is opgeworpen (vlakbij de Aa) gaat de huidige duiker vervangen worden door een grotere, afsluitbare, duiker. Deze is van belang om de doorstroming in het kanaal te regelen ten behoeve van waterkwaliteit en de wateraanvoer van het achterliggende gebied. Omdat de oostelijke brug (nabij de dam) over het afleidingskanaal zijn functie heeft verloren, is het Waterschap van plan de brug te verwijderen (ter beperking van haar onderhoudslast). De dam zal dan dienst doen als oversteekplaats. Ook moet de dam gebruikt kunnen worden door landbouwmachines die naar de achtergelegen percelen moeten kunnen komen. Een en ander zal in overleg met Eyckenlust plaatsvinden.

Het waterschap Aa en Maas heeft bij dit afleidingskanaal natuurvriendelijke oevers ingericht zodat het, in combinatie met Eyckenlust, een verbreding van de Ecologische Verbindingszone langs de Zuid-Willemsvaart kan gaan vormen en er een rustgebied wordt gecreëerd. De huidige natuurlijke, landschappelijke en recreatieve waarden moeten hiermee worden vergroot.

5 Wet- en regelgeving

Belangrijke wet- en regelgeving voor Eyckenlust is weergegeven in de volgende paragrafen.

5.1 Wet- en regelgeving

- de Boswet

De uitvoering van de Boswet is sinds 1 januari 1996 door de directeur Staatsbosbeheer gemandateerd aan de provincies. De Boswet laat enige ruimte voor afstemming op kwalitatieve en regionale aspecten van bossen bij de uitvoering ervan. Deze ruimte bestaat uit het opleggen van een kapverbod op grond van artikel 13 uit de Boswet. Ook zijn er mogelijkheden flexibeler om te gaan met de Boswet door het verlenen van ontheffingen.

- de NSW (Natuurschoonwet)

De Natuurschoonwet (NSW) stamt al uit 1928. Toen dreigde veel landgoederen versnipperd te raken omdat men bij successie delen van het landgoed moest verkopen om de hoge successierechten te kunnen betalen. De NSW biedt daarom fiscale faciliteiten op het gebied van onder andere successierecht en schenkingsrecht in ruil voor langdurige instandhouding (tenminste 25 jaar). Rangschikking kan alleen als het landgoed aan bepaalde criteria voldoet. Het gaat daarbij onder andere om:

- minimaal 5 ha aaneengesloten terrein,
- tenminste 30% bos en/of natuur,
- landbouwgrond moet grotendeels omzoomd zijn door bos, houtwallen of andere opgaande beplanting.

Naast fiscale voordelen bij schenking en successie biedt de NSW ook:

- vrijstelling van vermogensrendementsheffing voor onder de NSW gerangschikte gronden,
- vrijstelling van onroerende zaakbelasting (WOZ) voor NSW terreinen en een lagere waarde voor gebouwen,
- lagere waterschapslasten aangezien deze worden bepaald op basis van de WOZ waarde.

- Burgerlijk Wetboek (BW)

Het BW legt boomeigenaren een zorgplicht op en zorgt ervoor dat deze schadevergoedingplichtig is, indien niet aantoonbaar aan deze zorgplicht is voldaan. Dat betekent dat indien (delen van) bomen schade of zelfs letsel veroorzaken de eigenaar in beginsel aansprakelijk is voor de veroorzaakte schade, tenzij de eigenaar kan aantonen voldoende zorg aan de betreffende boom te hebben besteed.

- Monumentenwet 1988

Eyckenlust is aangewezen als beschermd complex historische buitenplaats. Uit dien hoofde geniet zij wettelijke bescherming en is voor ingrepen, inclusief die van invloed zijn op de aanleg van tuin- en park, een monumentenvergunning vereist.

- Pachtwet

De pachtwet is in 2007 aangepast (en onderdeel geworden van het Burgerlijk Wetboek). Voordeel hiervan is met name de grotere flexibiliteit en vrije pacht prijzen.

- Huurwet

De meeste panden op Eyckenlust worden verhuurd als woning en vallen daarmee onder de Huurwet.

- Flora- en Faunawet

Het doel van de Flora- en Faunawet (2002) is het beschermen van zowel inheemse als uitheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle in het wild levende soorten moeten met rust gelaten worden.

Bescherming van de flora en fauna vindt plaats door het verbieden van handelingen die verstorend werken, het aanwijzen van bepaalde gebieden als beschermd gebied en het verplichten tot het nemen van beschermingsregels voor zogenaamde Rode Lijst soorten.

5.2 *Subsidies*

- Regelingen voor onderhoud van monumenten-complexen historische buitenplaatsen

Voor een bijdrage in het instandhouding (onderhoud en restauratie) van monumenten, kan gebruik worden gemaakt van de BRIM. Voor het onderhoud van de tuin- en parkaanleg, voor zo ver die valt binnen het complex historische buitenplaats, kan gebruik worden gemaakt van de hoveniersdiensten van Stichting PHB (gebaseerd op de regeling LNV-subsidies). Verder zijn er nog enkele specifieke regelingen.

- Overige subsidieregelingen

Subsidieregelingen die ingezet kunnen worden in het kader van de reconstructie zijn:

- POP: Plattelands Ontwikkelings Programma,
- LEADER+: Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie (versterking van plattelandsgebieden)

- Programma Beheer

Er zijn twee subsidieregelingen: de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (kortweg SAN) voor gronden met een blijvend agrarische functie en de Subsidieregeling Natuurbeheer (kortweg SN) voor gronden met een natuurfunctie (zowel bestaande natuur als nieuw te ontwikkelen natuur).

Momenteel maakt Eyckenlust gebruik van de Subsidieregeling Natuurbeheer wat betreft het bosbeheer (basispakket bos, openstelling en recreatie). Met de recente invoering van ILG wordt het budget via de provincie ter beschikking gesteld.